143

dit is onvertaald voor een gedeelte. Kan dit ook zijn : welke de gedaante heeft van een hoef ? koe of paardenpoot.

daar de hollandsche letters (in handschrift van L.F.o.d.L.: die U voor de Friesche tekst gebruikt hebt) niet de letters van het handschrift zijn, zou het niet kwaad wezen als u een verklaring van de tekens gaf die u er boven zet. alle menschen zijn geen gelerden en als alle menschen het begrijpen, zullen zij u meer helpen dan de geleerden doen.

bladzij 153. Friso zegt dat hij geen priester, of papenkoningen lijden mag - Daar er toen nog geen Roomschen waren zou dit direkt vrij beter zijn. mag geen vreemde koningen lijden

Uw aandacht zoude boos worden.

19. (26)

Helder, 8 November 1871.

Waarde en zeer geleerde Heer !

Het doet mij genoegen dat wij de zaak eens zijn geworden.

Als er niets in den weg is kan men geregelder denken, daarom kom ik dan ook nog eens op mijne aanmerkingen terug.

U wil het woord poppekoningen het liefst door papenkoningen vertalen. Hier in West friesland zegt men tegen elk vreemdeling pop en spreekt men van poppe peerden varkens enz.

UEd zou er dus niets bij wagen als Gij voor poppa koningen - vreemde koningen zettet. U zegt: In Apollonia's boek is de Formleer de zuiverste voorstelling van de Godheid, en die het meest met de ware christelijke voorstelling overeenstemt. Vrij wat verhevener [dan] de oudtestamentische Jehova, die 's morgens in den hof Eden gaat wandelen om met Adam een buurpraatje te houden.

Als gij nu niet wilt dat het boek bij de eerste opslag, door velen niet met vooroordeel opzij gelegen zal worden, dient u naar mijn burger verstandje alles te vermijden wat het tegen zich innemen kan. Men vangt meer vliegen met stroop dan met azijn.

De Friesche Courant (die ik er voor mij zelf op na houd) maakt meer vijanden dan bekeerlingen, door altoos met zijn zwarte bende om te schermen.

Als men de kinderen bittere medicijnen wil doen slikken om ze van wormen te bevrijden, die hen beletten in hunnen groei, dan zegt men niet, "slik dan domkop, het is immers tot je best wil;" maar dan paait men hen met zoete woorden en suikergoed.

Zoo moesten de geleerden ook doen die het volk beter wilden maken, maar het niet voor graauw, ezels enz. schelden.

Voor het woord od wilt u vijandschap zetten. Op bladzijde 128 vind ik voor vijand. Ik had liever dat u daar vruchtbaar makende kracht - of een gepaster woord voor zette. Het woord vijandschap baart

vijandschap. Als men tegen de jeugd over liefde spreekt, wordt zij verliefd. Spreekt men tegen haar van oorlog, dan vormt het groepjes en gaat soldaatje spelen, tot groot genoegen der dwingelandij.

bladzij 153 FRISO SEID TAT ER NENE PRESERA NER POPPA FORSTA LYDENE MEI.

Daarvoor staat in de vertaling weder papenvorsten. Ik verbeeld mij al meer, dat vreemde koningen minder aanstotelijk voor de Catolyken zou zijn. En daar het mijn bedunkens wel kan zou ik dat gaarne willen.

Toen ik zoo even naar huis ging, ontmoete ik dominé Dyserinck. Hij vroeg mij hoe het met het handschrift stond, ik zeide hem dat Gij het uit zoudt geven en dat ik een stukje in de Spectator had gezet. Hij hoorde nieuw op, doch zeide dat het ferm was. Het regende, en zoo namen wij spoedig afscheid.

Niets meer op mijn gemoed hebbende, groet ik u vriendelijk en noem mij met hoogachting, UEd dienstwillige dienaar C. over de Linden.

20. (27)

Helder, 9 November 1871.

Waarde en zeer geleerde Heer !

Nog iets.

Mijn oudste zoon had uwe vertaling maar eenmaal gelezen, en nu wilde hij mij, nadat ik voorgaanden brief had laten wegbrengen, met alle geweld opstrijden dat er een geschiedenis van Jezus in stond. Nu had hij wel in zooverre gelijk, dat er van een Jezus in staat, maar dat is een Indiaansche, doch geen Jezus, die te Bethleëm geboren was.

Als nu een gewezen schoolmeester, die nu klerk bij de Marine is, zich zoo verkijken kan, zou dit met anderen, die minder ontwikkeld zijn, nog veel eer kunnen gebeuren, daarom verzoek ik u, met een kleine aanwijzing onder het blad erop te wijzen, dat Jezus van Kasmir niet de Jezus van Bethleëm is.

Colmjon heeft in zijn boekje gezegd dat sella verkoopen en geen koopen is. In uwe vertaling is er ook geen sprake van koopen, maar wel van verkoopen. Zou het dan niet beter wezen als Gij Misselia door misverkoop of misverkocht vertaalde ? Ook spreekt hij er van dat er aan de vervoeging en verbuiging nogal wat mankeert om voor een beschaafde taal door te kunnen gaan. Is dat waar ? of zijn het kleine onnaauwkeurigheden, die u zonder veel verandering kunt verhelpen ?

U schrijft mij ng zult gij wel moeten houden. Ik vond ꟿ zoo prachtig, doelmatig en zoo eenvoudig te maken dat de Heer Kuipers die moest laten gieten. Welligt werd Gij dan nog de man welke die letter in de mode bragt. Bij wier gebrek de eene nu e elen en de andere engelen enz leest.

Mij dunkt u heeft die letter revolutie nu in uwe hand.

Niets meer hebbende groet ik UEd hartelijk en noem mij met hoogachting UEd dienstwillige dienaar C. over de Linden.

N.B. Als ik weer iets gevonden meen te hebben en mijn gezeur u niet verveelt, zal ik weder schrijven.

21. (28)

Helder, den 16 November 1871.

Behoorende bij den afgeschreven brief van Eelco Verwijs voor den Heer Ottema.

Waarde en zeer geleerde Heer !

Het spijt mij regt hartelijk dat die apen u zoo ongesteld hebben gemaakt. Nu die eerste schok zeker wel wat over zal zijn zoo als hij bij mij nu reeds over is, (Ik begin nu schik in de nonsens te krijgen) wenschte ik wel aan u de raad te geven, die UEd mij (hemesdegum) gaf, te weten Wees goeds moeds, waarbij ik voeg "doe niets in haast, veel min in toorn, want gedane zaken nemen geen keer". Dat de waarheid boven drijven zal daar twijfel ik geenszins aan, maar nu dat ik uwe vertaling bestudeerd heb, meen ik dat de wetten welke daarin voorkomen zeer radicaal zijn, en dat als de godsdienst die er in geleerd wordt, weder die van het volk werd, de dominées en c.s. wel een ander baantje bij den hand mogten nemen. Daarom dunkt mij zullen zij het zoo veel tegenwerken als in hun vermogen is.

Met hoogachting noem ik mij uw dienstwillige dienaar

C. over de Linden.

22. (29)

Helder, den 20 November 1871.

Waarde en zeer geleerde Heer !

Gister heb ik den boekverkooper Laurey bij mij gehad. Hij zeide mij dat hij één, zegge één prospectus voor het Oera linda bok had ontvangen. Dat lijkt wel niks, zouden de jongens hier zeggen en zoo is het ook. Hier een bevolking van 19 000 zielen en zieltjes, behalve de land en zeemagt en waar zoo veel Friesche ma's, stra's en da's woonen en een Institut is.

In de Friesche Courant heb ik ook geen advertentie gelezen. Als den heer Kuipers het niet in alle voorname kranten adverteerd en zoo zuinig met zijn prospectusschen is, zal hij zijn getal inteekenaars niet krijgen, en men het er naderhand voor houden dat de uitgave van uwe zijde niet opregt gemeend is.

Naar het schrijven mijner schoonzonen te oordeelen, dan is de nieuwsgierigheid onder de Amsterdamsche heel en half geleerden algemeen, en zoo zal het wel overal zijn.

Den Heer Laurey wil nog om vijftig prospectussen schrijven, maar hier zijn nog twee groote boekverkoopers W.P. Kooij en J.C. de Buisonjé en

De ontdekking die UEd door uwe onvermoeide ijver omtrent den naam Minnagara gedaan hebt, vind ik niet alleen kurieus, maar tot bewijs voor de deugdelijkheid van het handschrift onbetaalbaar. Het komt mij voor dat UEd dit in een noot onder het bladzijde moest zetten, dan hadden de tegenstanders een pil waarop zij kaauwen konden zonder hem ooit te kunnen slikken.

Als UEd weer zoo iets vind, dan verzoek ik om de gunst van mededeeling.

Ontvang mijne vriendelijke groete ook aann UEds Nicht.

UEd dienstwillige dienaar C. over de Linden.

30. (38)

Helder, den 11 Juny 1872.

WelEdele en zeer geleerde Heer !

Een verzoek om revisie, zegt W. de L. in den Spectator van 21 October 1871 Nr. 42, dit zelfde verzoek ik ook aan u, en aan alle gelieden [lieden] welke het zoogenaamde runschrift als van jongere datum verwerpen.

In uwe vertaling staat: Och lieve, laat de oogen van een munnik toch nooit over deze schrift weiden, zij spreken zoete woorden, maar enz.

Uit deze vrees voor de munniken duf ik op [te] maken, dat deze zich reeds van vele onzer oude geschriften hadden meester gemaakt. Ook durf ik gelooven dat de over de Lindens niet de eenige zijn geweest, welke het boek der Adela follistar bezeten hebben. Wanneer ik de geschiedenis van het handschrift volg, dan durf ik annemen dat de Romeinen, de Phoeniciers, de Grieken en al de volken aan de Middellandsche zee het letterschrift van ons geleerd hebben. Niet overgenomen van de meetkundige lijnen van het joel, maar van de minder net uitgevoerde schriften der Friezen.

Ten tijde, dat ik mij zelf afmartelde om toch het handschrift te lezen, was er iemand die mij zeide, dat [het] misschien Phoenisische letters waren. Toen heb ik naar een phoenische spraakkunst gezogt, en heb naar lang zoeken een boek gevonden hetwelk de titel droeg: Paläographische Studien über phönizische und punische Schrift - Herausgegeben von D. Wilhelm Gesenius. Mit 6 lithographirten tafelen. Leipzig 1835.

De letters welken daarin voorkomen zijn zeer verschillend, doch velen daarvan gelijken op het stand en op het run schrift, zoo als dit in het handschrift staat. Onder de afdruksels van de penningen met letters zijn vele ofwel de meeste vrouwenkoppen, hetwelk mij aan de eere moeders der Friezen doet denken. De schrijver zegt dat ieder volks planting van de Phoenicier een eigen letterschrift hadden. Ik kon hem echter niet volgen, daar hij de letters met de Hebreeuwsche vergelijkt, die ik niet ken.

Is mijn vermoeden juist, dan zijn wij de lettergevers van al de volken aan de Middellandsche zee geweest. Daar de Noordelijke volken tevoren evenals nu de echte zeerobben zijn geweest, de Franschen met al hunne

hooge theorien niet uitgezonderd, hebben die ook het meeste behoefte aan letters en cijfers gehad.

Dat de Munniken, welke een eigen letterschrift hebben uitgevonden, het onze verdonkeremaand hebben om het onleesbaar te maken, ligt in hunnen aard. Maar wie weet hoeveel Exemplaren, van het boek der Adelas folstar er nog hier en elders bij vorsten of te Rome berusten. Nadat er nu meer dan duizend jaar verloopen waren kunnen zij het loopend schrift, hetwelk veel van kapitale schriftletters heeft, wel voor kapitale schriftletters hebben ingevoerd.

Wanneer Gij zoo zwak zijt om het loopend schrift, uit vreeze voor eenige schreeuwers, te verwerpen, dan is het zoo goed alsof gij met een schede wilde dualeren terwijl gij hun de degen in handen gaaft.

Immers in het handschrift staat "Toen Fæsta eeremoeder was, heeft zij er het run of loopende schrift van gemaakt. De Witkoning, dat is zeekoning Godfried enz." Welnu, als het runschrift er over een groote 100 jaar ingebragt is, dan is het bovenstaande er ook ingebragt, en dan kan al het andere er ingebragt zijn. Ik blijf dus tegen de verminking protesteren.

Zondagmiddag ben ik met de hens naar bed gegaan, hed[en] morgen stond ik op en heb nu belroos. Mijn linker oor is bijna zoo dik als een vinger.

Na minzame groete ook aan UEd Nicht. U Dw. d. C. over de Linden.

31. (39)

Helder, datum ?

Verleden week heeft mijn zoon mij een boekje ter lezing gegeven, getiteld "Gedaante en gesteldheid van west Friesland voor 1300 en tevens de ondergang van het dorp Vroone. Aantoonende dat de gemeene voorstelling van een belegering en verwoesting van een magtige stad, die Vroonen zoude geheeten hebben, niets anders dan een verzinsel is, en verder de verklaring van verscheiden oudheden, door Simon Eikelenberg, te Alkmaar gedrukt bij Klaas Mol, boekdrukker over de platte steenebrug. MDCCXIV.

Mijn zoon maakte mij opmerkzaam op de vertelling, die hier zal volgen, en vroeg mij :"Zou dit ook eenige betrekking op de eeremoeder van Friesland kunnen hebben ?" Daar ik de zaak niet durf beslissen, zoo doe ik u dezelfde vraag.

De vertelling luidt als volgt. blz. 48. Junius zeyd: (...)

"te meer gemelde plaatze, dat ten zijnen tijde, op 't kerkhof, een houte kruis gezien wierd, aldaar onderhouden (om de gedachtenis en de ouden godsdienst te bewijzen.) Volgens de beschrijving, bij de punt van Jan Volkertszoon gevoegd is openlijk gesteld geweest omtrent het kerkhof, aan een opgeregd kruis van hout, dat van de nakomelingen langen tijd onderhouden is geweest, om de gehuigenisse van deze te verversen.

35. (46)

Helder, den 23 September 1872.

Waarde en zeer geleerde Heer !

Gister heb ik uw antwoord op mijn bedenkingen omtrent Friso ontvangen, en ... tot mijn genoegen geloof ik, dat UEd het pleit gewonnen hebt.

Gepasseerde dingsdag heb ik, op verzoek van een Luitenant ter zee Stein, die mij een week tevoren gevraagd had, een heer bij mij toegelaten om het handschrift te bezien. Die heer heeft naar zijn zeggen met UEd op studie gelegen. Zijn naam is Mr Euck van Zuijlichem (zijn voornaam weet ik niet), wonende te Maartensdijk bij Utrecht.

Die heer sprak niet als domine Dysering, maar zeer bescheiden, ofschoon hij toch niet naliet om te zeggen, dat Colmjon, Hettema, Winkler en anderen er den spot mee dreven.

Ik zeide, ja maar ik vond het aardig dat die lieden welke het niet konden vertalen, er nu om lagchen, dat vind ik niet eerlijk.

Ja,zeide hij, je moet rekenen de geleerden zijn allegaar een weinig pedant. Verder zeide hij dat de geleerden er over het algemeen aan twijfelen. Ik zeide hem, dat ik door al het geschrijf zelf had beginnen te gelooven dat het een verzonnen stuk was, maar dat ik daarna, door de kwestie van de paalwoningen, waaruit men besloot dat het na 53 [1853] geschreven moest zijn, ben terug gekomen, aangezien ik toch zelf wist dat ik het vroeger in mijn bezit had gehad.

Ja ! zeide hij, het is raar ! Ik weet niet wat ik ervan zeggen moet. Toen vroeg hij naar mijn grootvader en nadat ik hem daarvan ingelicht had zeide Hij: Uw familie waren dus gegoede menschen, zooals men dat noemt, maar overigens niets meer. Hetgeen ik natuurlijk beaamde.

De geleerden willen het echter niet voor echt erkennen, tenminste zij zijn er bang voor, want er is in de laatste jaren met die dingen zeer veel bedrog gepleegd. En nu vrtelde Hij mij daar een heeleboel annecdotes van. Wat mij betreft, ik spreek daarover geen oordeel uit: "ik ben geen geleerde". dit heeft Hij zeker wel 10 maal gezegd.

Toen sprak hij over het wonderbaarlijk dat de stijl zoo nieuw was. Ik zeide hem dat ik geleerden gesproken had, die zeiden dat het nog wonderbaarlijker zou zijn, als het anders was. Dat de spreektaal van het volk niet verandert, maar dat de schrijftaal, door de monniken en andere geleerden welke in vreemde talen doen, bedorven is geworden. Dit beaamde Hij ook ten deelen. Toen las Hij een geschreven getal - en zeide tegen de Luitenant, dat is compleet Engels er is alles in, Engelsch, Zweedsch, deensch enz.

Daarop zeide ik: Mogelijk is het Friesch wel de moeder van al die talen, en volgens de geschiedenis van het handschrift daar is dat zoo. Ja! zeide Hij bedenkelijk. Het kon wel zijn. Het is wonderlijk, maar onmogelijk is het niet. Ook vertelde ik Hem van uw bevinding der dorpsnamen aan beide zijden van den Indus. Hij scheen er ook mee bekend dat daar een stam gewoond heeft die geheel verschillend van alle overige Indianen was. Zoo heeft Hij omstreeks een uur bij mij doorgebragt, en onder betuiging van dankbaarheid voor het genoegen dat ik hem verschaft had, ging hij oogenschijnlijk zeer voldaan heen. Hij

48. (60)

Helder den 26 October 1873.

Waarde en zeer geleerde Heer !

Uw brief met bijliggende verslagen omtrent de redevoering van Ds Reitsma heb ik met genoegen gelezen. Zoo mede dat u er nog wat boter bij zult doen. De punten welke u mij in uw brief genoemd hebt komen mij zeer belangrijk voor en als u deze met tackt ingekleed hebt zullen zij mijns inziens wel overtuigend zijn.

Nu iets anders dat mij al lang op de leden gelegen heeft, maar waarmede ik niet best voor den dag heb durven komen, uit vreze dat u het kwalijk zoudt nemen.

Aan een neef van mij die bode op het stadhuis te Enkhuizen is, heb ik een exemplaar van het oera Linda bok present gegeven. Deze heeft het aan de heren van het stadhuis enz. uitgeleend. Een van die heren heeft hem de opmerking gemaakt, dat de aldegamuede (zie bladzijde 11 an 73) niet Ouddorp bij Alkmaar, maar het Oudergouw bij Enkhuizen moet zijn, een vliet vlak achter de stad die tegenwoordig droog wordt gemaakt. (Zij is drie palen dat is een half tij <u>drie uren</u> van Medeasblik gelegen.

Bij de feestviering te Enkhuizen zat mijne Nicht Aafje vergezeld van andere maagden op een zegenwagen. Die stedemaagd, de Hollandsche maagd en andere maagden van dat soort doen mij denken aan de burgtmaagden. Zoude dit nog een voortzetting in de traditie van de oude burgmaagden kunnen wezen. Zoo ja, dan kunt U er welligt met goed gevolg op wijzen.

UEdele komt er aal weder op terug om eenig bladzijden van mijn handschrift te mogen hebben. Nu ik ze naar al het rondzwerven dat zij gedaan hebben mede alle bij ekander heb kunt u wel begrijpen dat ik er zeer tegen op zie weder te laten uitvliegen. Wanneer het echter voor eene korte en bepaalde tijd is, wil ik u het laatste katerntje nog wel eens aangetekend over den post zenden. Want wij worden beiden al wat oud om veel in den toekomst te bouwen bij een eventueel verscheiden van u of van mij zouden de blaadjes waaruit het geheel bestaat wel eens van elkander af kunnen geraken en dit zou mij om de zaak erg spijten.

Ik verbeeld mij dat al hetgeen in het <u>oera Landa bok</u> geschreven staat nog wel iets in de schaal der toekomst kan leggen en daarom moeten zij door eendragt en zamenblijven sterk zijn.

In den brief van Ds. Reitsma vind ik deze uitdrukking: "En wat het karakteristieke onderscheid tusschen Fryja's volk en de andere Rijken vooral bestond in erkenning van persoonlijke vrijheid aan de eene en onderwerping aan het gezag aan éénen despotische aan de andere zijde, enz." Van deze opmerking heb ik niets in de Friesche Courant of in uw gedrukte blaadjes vernomen. Heeft ZEd dat overgeslagen dan kon UEd daar nog op wijzen. De Friezen en de Nederlanders over het algemeen zijn nog al op persoonlijke vrijheid gesteld.

En nu waarde Heer, wensch ik u en de uwen van harte gezondheid en al wat goed is en noem mij als altijd uw zeer dienstwillige dienaar

C. over de Linden.

Friesche oudheden, die met de beschrijving hare voltooijng begint te naderen, waarmede het werk kompleet zijn zal.

Wees met uwe familie zeer vriendelijk gegroet.

7. (8.)

Leeuwarden 4 Mrt 1875.

WelEd. Heer !

In langen tijd heb ik geene bijzondere aanleiding gehad om aan u te schrijven, doch nu biedt zich die aan en maak ik er gebruikvan. Hiernevens zend ik u een ruw geteekend schetsje (ik kan het niet beter), waarin gij dadelijk de sijfers in het Juul zult herkennen, alleen daarin verschillende, dat de hoekige vormen wat zijn afgerond.

Waar komen die weg ? vraagt ge. Uit Spanje en wel uit de beroemde Alhambra; onder het lof en krulwerk waarmede dat prachtstuk van Moorsche Bouwkunst versierd is, komen als architectonische ornamenten ook de nevensgaade figuren voor. Zij zijn beschreven en afgebeeld in het fraaie werk getield : The Arabian antiquities of Spain, by James Cavanah Murphy, London 1813 gr. folio. op plaat LXXXVII. Miscellaneous parts and ornaments in the Alhambra.

De beschrijving luidt zoo : These are copied from various parts ofthis noble palace and wil convey to the eye a better idea of the minute and diversified elegance which characterizes its almost innumerable ornaments. The line of Arabian ciphars is particularly interesting, as exhibiting the primitive forms of those figures, for which we are indebted to the Spanish Arabs.

Dit laatste is meer schijn dan waarheid : wij zijn onze cijfers niet verschuldigd aan de Arabieren, om de eenvoudige reden, dat deze nooit zulke figuren als cijfers gebruikt hebben en wij die dus ook nietvan hen hebben kunnen overnemen. De arabische cijfers hebben deze gedaante : ١٢٣٤٥٦٧٨٩٠ B.v.

١٠ = 10 ٢٠ = 20 ٥٠ = 50 ٦٩ = 69

٣٠٠ = 300 ١٨٧٥ = 1875.

Die Arabische cijfers heb[ben] niets gemeen met de onze.- De figuren van de Alhambra staan daar ook niet als getalmerken, maar alleen als architectonische ornamenten. En vanwaar hebben de Spaansche Arabieren die vormen ontleend ? Van het Fryas schrift in het juul geteekend, zoo als het Oera Linda Boek dat bewaard heeft.

Sterker bewijs voor de oorspronkelijkheid, echtheid en oudheid va het Fryas schrift en daarmede van het Boek zelf, kan er niet gewenscht worden. Deze belangrijke bijzonderheid heb ik te danken aan den Heer Dr. Campbell Directeur der Koninklijke Bibliotheek te 's Gravenhage.

Teeken gij nu de gebrekkige schets, die ik hier insluit, eens netjes over, en laat het zien aan elk die het waard is. Wees daarbij vriendelijk gegroet, en breng mijne groete aan uwe familie. Vaarwel.-

8. (10)

Leeuwarden 17 Mrt 1875.

WelEd. Heer !

Gaarne wil ik kortelijk uwe beide vragen beantwoorden.

1e vanwaar het verhaal (of de beweering) dat wij (de Westersche volken) onze cijfers van de Arabieren zouden ontleend hebben ?

cijfers, Grieks, Latijn

Het is geen verhaal, en steunt op geen geschiedkundig bericht hoegenaamd, maar een uit de lucht gegrepen gissing, die het lichtgelovig publiek sedert drie eeuwen nagepraat heeft. Veel is daarover geschreven. Toen de Geleerden op de vraag kwamen vanwaar onze sijfers ontstaan waren, gingen zij uit van de stilzwijgede onderstelling, dat zij uit den vreemde komen moesten; want dat de volken van midden en west Europa ooit zelve iets zouden hebben uitgevonden, kon in geen geleerde hersennen destijds opkomen. Daarom giste de een dat de Hebreën, de ander dat de Pheniciers, een derde dat de Egyptenaren de uitvinders van onze sijfers zouden zijn. Elk voerde evenveel geleerdheid aan voor zijne meening. Het meeste ingang vonden de voorstanders van de Arabieren omdat men van dezen wist, dat zij getalmerken gebruikten van een tientallig stelsel. Men vergat daarbij echter, dat als wij de sijfers van de Arabieren hadden leeren kennen en gebruiken, wij ook noodzakelijk de vorm van die Arabische sijfers hadden moeten overnemen. En zoo is die gissing als gangbare waarheid aangenomen.

Wat uwe andere vraag betreft, wat bewijs er is voor mijne stelling, dat de figuren in het lofwerk van de Alhambra aan het Fryas schrift ontleend zijn, daaromtrent kan ik alleen dit zeggen. Een positief bewijs is er niet voor, maar alleen een negatief bewijs. Namelijk, zij hebben ze nergens anders vandaan kunnen krijgen. Het zijn kennelijk niet toevallige fantasievormen, maar opzettelijke nabootsingen van figuren die men ergens gezien heeft. En waar kunnen ze die anders gezien hebben dan in de vormen der westersche sijfers ?

Die deze beweering wat bout vidt, moge de laatste vraag zelf beatwoorden, en aantoonen, waar die figuren dan elders gevonden zijn.

Het zal mij genoegen doen van u te vernemen wat Ds Grottendiek van zijn onderzoek voor den dag brangen zal. Maar dit verzoek ik u aan ieder altijd voor oogen te houden, dat niemand het wezen van het boek kan beoordeelen, die niet de taal volkomen verstaat, en al de nuances in het verschil van taalvormen, spelling, en stijl in al de stukken kan nagaan en opmerken, die in het boek verzameld zijn.

Met vriendelijke groete

Inlegvel bij 8. (10.)

Wat de betrekking aangaat tusschen het Latijn en de Germaansche talen zijn de taalkundigen het eens dat het Latijn bestaat uit een grieksch en een ongrieksch element. Dat ongrieksche element, zegt Grozefend [?] is het Keltisch of Germaansch, en te zoeken in die woorden welke het Latijn met het Duitsch gemeen heeft; en verder, dat alle woorden en woordvormen, die niet uit het Grieksch afstammen, van keltischen of Germaanschen oorsprong zijn.

Vroeger heeft Funecius [?] reeds gezegd, dat het Keltisch de moeder en het Grieksch de leermeesteres van het Latijn geweest is.

Indien nu (vraag ik er bij) de Keltische en Germaansche talen dochters zijn van Fryas taal, dan is het oudste Friesch de grootmoeder van het Latijn.

De Godsdienst der oude Peruanen staat uitvoerig beschreven in de Geschiedenis der Godsdiensten van alle volken. Amsterdam 1787 en 1792.

Wees vriendelijk gegroet. Hartelijken dank voor uwe nieuwjaars wenschen. Geniet ook met uw gezin veel zegen en voorspoed.

13. (15.)

Leeuwarden 6 Jan. 1876.

WelEd. Heer,

Ten hoogsten dank ik u voor uw vriendelijke begroeting bij den aanvang van het jaar. Moge het ook u en uwe familie in alle opzichten wel gaan in gezondheid en voorspoed, dat is mijn hartelijke wensch.

Heb dank voor de medegedeelde brieven van N[anninga] U[iterdijk] en F[rançois] H[averschmidt] Ze gaan hiernevens terug. Van de laatste heb ik afschrift genomen om daarvan later gebruik te maken, naar gelang van omstandigheden. Het zoude ontijdig zijn, daar aan nu publiciteit te geven, dewijl hij uitgelokt is ten gevolge van een particulier schrijven van Bolhuis van Zeeburch aan Eekhoff. Zoodra B.v.Z. het tweede gedeelte uitgeeft van zijne Kritiek der Friesche Geschiedschrijvers, waarin hij gedreigd heeft het O.L.B. à faire te zullen nemen, dan kunnen wij met de verklaring van P[iet] P[aaltjes] voor den dag komen.

Toen die laffe ui in den N. Spectator stond, is F.H. (een leerling van mij) al spoedig tot mij gekomen om mij zijn leedwezen daarover te betuigen en de verzekering te geven dat P.P. daaraan even onschuldig was als hij zelf en dat hij nooit iets gezegd had 't welk aanleidingtot zulk eene bespottelijke beweering had kunnen geven.

Intusschen wacht ik af wat en hoe B.v.Z. doen zal, en zal u dan melden, hoe in dezen te handelen is, 't zij door u 't zij door mij. Gij echter kunt gerust den brief van F.H. laten lezen aan elk en overal, waar de gelegenheid zich aanbiedt.

De handelwijze van Grottendiek is die van een schurk. Ik vrees dat hij uwe boeken enz. aan Leenderts te Medenblik in handen gespeeld heeft. Kunt gij hem ook sommeeren bij Deurwaarders exploit tot teruggave van het geleende ?

Voor eenigen tijd heb ik het portretje van uwen vader door de photographe Mejuf. Matthyssen in grooter formaat laten overbrengen, om pendant te maken met uw portret. Daarvan heb ik door den Hr. Kuipers een afdruk aan u laten toezenden. Dit schijnt nog niet tot u gekomen te zijn, misschien vertraagd door de stagnatie van de scheepsgelegenheid. Komt het niet binnenkort, zend mij dan eenige bericht. De Hr. Kuipers doet intusschen ook onderzoek.

Van de Engelsche vertaling heb ik nog geen stellig bericht, later dan dat de uitgave op de banden na gereed is, en dus spoedig te wachten. Wat dus Seyffart meent te weten is mij onbekend.

Wees met de uwen ten vriendelijkste gegroet.

14. (16.)

Leeuwarden 20 Jan. 1876.

WelEd. Heer !

Ik haast mij u de ontvangst te berichten van het zorgvuldig ingepakt portret van uwen vader. Het is fraai uitgevoerd. Dit had ik nog niet, wel een ander in zittende houding aan eene tafel, met passer in de hand.

Voor dit geschenk bedank ik u ten hoogste.

Gisteren ontving ik van den Heer Hora Siccama te 's Hage een exp. van de Engelsche vertaling van het O.L.B. door den Hr. W.R. Sandbach.

Ik hoop en vertrouw dat hij u ook een Exemplaar zal gezonden hebben. De uitvoering draagt zeer mijne goedkeuring weg. Voor zoo ver ik nog naar de korte inzage nog kan oordeelen, schijnt mij de Friesche tekst zorgvuldig weergegeven. De vertaling is m.i. wel eens wat vrij, en daardoor soms niet zoo letterlijk met het Friesch overeenstemmende als ik in het Hollandsch getracht heb te doen. Doch het Engelsch is juist mijn fort niet, daarover zult gij beter kunnen oordeelen dan ik.

Als ik dat boek voor mij zie liggen, dan maakt het op mij een aangenamen indruk, vooral tegeover het onbeschofte stuk dat Ds. Leenderts in de Navorscher van December heeft geplaatst [Kalma 75]. Dit is net zulk dom en verwaand gezeur als dat van Colmjon, maar daarbij zoo beleedigend, dat het beneden de waardigheid van een fatsoenlijk man is er op te antwoorde.

Ik meen te weten, dat de Heer Kuipers uw portret ontvangen heeft doch heb hem in de laatste veertien dagen niet gesproken, daar ik wegens zware verkoudheid huisarrest heb.

Ontvang mijne vriendelijke groete hoogachtend

15. (17.)

Leeuwarden 26 Jan. 1876.

WelEd. Heer !

Het verheugt mij dat de Heer Sandbach u een Exp. van zijne Engelsche uitgave gezonden heeft en dat de uitvoering daarvan U behaagt. De vertaling is gelijk gij ook ziet niet altijd juist en woordelijk, dat schrijf ik gedeeltelijk daaraan toe, dat Mevrouw Sandbach, die eene Hollandsche is, haren man daarin heeft geholpen en het met de woordelijke vertaling zoo naauw niet geholpen heeft.

De opmerkingen van den Heer Berk zijn zeer behagelijk, doch om de consequentie van de geest en zin van het O.L.B. voor mij niet aannemelijk. In de Godsdienstleer van Frya kan ik geen inmengsel van Scandinavische Mythologie toelaten; van de drochten der Finnen en Magiaren heeft het O.L.B. den grootsten afschuw, dat is afgodie.

Wuodin, = Odin = Wodan, is niemand anders dan Wodin de oomzegger van Sterik aan de Aldergamude, en zijne vergoding tot ergernis van Fryas volk is op bl. 78 beschreven. Hem kan ik niet met Wr.alda gelijkstellen, veel min vereenzelvigen.

Dat de naam Wodin (woedend) verwant is met Od en Od woede is duidelijk. Alle namen hebben eene beteekenis bij afleiding. Maar od is niet de Eigen naam, doch een gemeen z[elfstandig] v[oor]naamwoord.

Od (woede, toorn, haat,vijandschap) trad ho-ra binna, beteekent dat haat door drong in de harten der drie dochters van Irtha; die haat is natuurlijk op alle hare nakomelingen overgeërfd, en daarin ligt de oorzaak van de aangeboren, ingeschapen vijandschap vooral van Finda's en Lyda's nakroost tegen Frya's kinderen. Een vijandschap die niet zal ophouden voordat de volken van Finda en Lyda zullen verdelgd zijn, en bij de eindelijke zegepraal het volk van Frya zal overblijven om de gansche aarde te beërven en alleen te bezitten.

Die vijandschap beheerscht [de] geheele geschiedenis in het O.L.B. en duurt nog voort in onze dagen. Frya's volk dringt door in alle werelddeelen en vestigt de heerschappij van den Europeaan over den geheelen aardbodem. Overal moet het volk van Finda en Lyda of zich onderwerpen of verdwijnen.

Hiermede heb ik naar mijn inzien aan uwe vraag voldaan. Verzoek den Heer Berk het Boek door te lezen met de pen in de hand, en de

22. (25.)

Leeuwarden 13 Juny 1876.

WelEd. Heer !

Heb maar wat geduld. Mijne voorlezing is op de pers en staat in proef. Nevensgaand plaatje komt erin.

Men heeft mij het laatste No. van de Euphonia met de correspondentie tusschen u en den Beer [Kalma 88] [gezonden]. Behalve Dr. Epkema wordt ook Dr. Kan, leeraar aan de H.B.[S.] te Utrecht genoemd, omdat hij Conrector te Middelburg geweest is, gelijk de (groot)vader van Dr. Epkema in der tijd Rector te Middelburg was. Wij weten dus nu dat de man te Walhallagara gezocht moet worden. Dat komt van Nehalennia, dat is klaar. Op een der gedenksteenen van Domburg staat Neef Teunis naast Nehalennia. Verder kunt gij hem zien op den toren van Zierikzee, waar hij het ambt van windwijzer bekleedt, en al zijn leven door de Zierikzeënaars nooit anders als Neef Teunis genoemd is geweest.

Wat de herdruk van het O.L.B. betreft, die wordt net krekt lik [= precies gelijk] als de Engelsche, d.i. met behoud van de paginatuur, anders kom ik met de aanteekeningen in de war. Ook blijft de Inleiding geheel onveranderd, om te toonen dat ik van het geschrevene geen tittel noch jota terugneem. Wat ik er aan zoude kunnen toevoegen vindt later in de Aanteekeningen zijne plaats.

Van Kamper steur neem ik geene notitie, ook van geen rooden beer (onder dien naam was hij bij de Leeuwarder schooljongens bekend toen hij secondant was aan de Fr. School van den Heer N.J. Singels.)

Het Boek en de schrifturen van den Heer Berk zend ik in dank terug. Ik heb dat alles met veel belangstelling gelezen, en vind het zeer interessant. Doch ik acht het voor mij niet raadzaam er gebruik van te maken, want ik kan de verantwoording en verdediging van al die massa van Duitsche geleerdheid niet op mijne schouders nemen, Ik heb genoeg aan de defensie van het O.L.B. zelf.

Het strijdt ook tegen alle regelen der krijgskunde, de lijn der defensiewerken eener vesting al te wijd uit te breiden; daardoor is b.v. Nijmegen eene volkomen onverdedigbare en onhoudbare vesting.

Uw opstel zal ik mede terugzenden.

Wees vriendelijk en hoogachtend gegroet.

23. (24.)

Leeuwarden 24 Juny 1876.

WelEd. Heer.

Het zal mij groot genoegen doen, zoo de Hr. Berk zijn aanteekeningen tot een geheel verwerkt en uitgeeft. Ik wensch dat eens iemand optreedt die moed genoeg heeft om openlijk partij te trekken voor het O.L.B., zonder zich door het intimidatie stelsel te laten afschrikken. Want al dat geschreeuw is bangmakerij, daar is de Spectator al mede begonnen em dat wordt systematisch volgehouden. Er zijn voorstanders genoeg, maar zij durven zich niet uitspreken, uit vrees van voor een dwaas of een schurk te worden uitgekreten. Wie zijn het, die den triomf van B.V. en N.U. uitbazuinen, niemand anders dan zij zelve, met hun *âme damnée* d.B.

B.V. weet van het O[ud] F[riesch] niets af, de spraakleer van Rask en Hettema kent hij niet, van Richthofens woordenboek heeft hij wel eens horen spreken, had hij het ingezien, dan moest hij weten, dat een uitvinder van het O.L.B. er volstrekt geen dienst van gehad kon

papier onderzoek

mededeelen, dat het papier evenmin amylum bevat als chloor, dat wil zeggen dat er geen stijfsel in aanwezig is, en derhalve volgens het getuigenis van V[an] Gelder zelve het papier geen machinaal papier is !!

Toen ik den naam van den Heer v.G. zag, wist ik wat er volgen zoude. Hij is eens met Hugo Suringar bij mij geweest en van dezen heeft hij het denkbeeld overgenomen dat het gevergeerd papier wezen moest.

Intusschen heeft de Heer F[red.] M[uller] zelf het handschrift in zijn geheel nog niet gezien. Men heeft u geen papier uit de 13e Eeuw vertoond of er mede vergeleken. Men heeft u niet kunnen aanwijzen uit welken tijd het dan wel wezen zoude. Ik blijf bij mijne woorden : Inl. bl. XXV men toone de weergave aan van dit papier, dit schrift en deze taal.

Na het ontvangen van uwen brief, ben ik terstond naar H. Kuipers gegaan en met dezen naar zijn broeder den Apotheker, en gezamenlijk hebben wij de proef genomen op een stukje dat ik nog bewaard had, afgeknipt van een der bladen van het laatste katern. Gij zult zien dat aan een dier bladen bovenaan een hoekje ontbreekt. Een druppel Jodium tinctuur daarop gedaan veranderde niet van kleur en bleef donker bruin, terwijl het bij de aanwezigheid van amylum in paarsch violet moest overgaan. Ieder apotheker kan u dat laten zien.

Wat de waterlijnen betreft, het maken van papier op draadramen is door de Gothen in Spanje uitgevonden tusschen de jaren 1035 de verovering van Toledo, en 1238 de verovering van Valencia. Deze hebben ook al watermolens en stampers gekend tot het verwerken van katoenen lompen. Zie : Meyers Conversations Lexicon; art. Papier.

Gij ziet dat ik bij mijne overtuiging blijf. Onthoud dit vooral : geen chloor, en geen amylum, dus geen machinaal papier. Het zoude mij verwonderen zoo de inkt iets anders was dan zuiver lampenroet, dat zwart blijft en het papier niet invreet.

Wees vriendelijk gegroet.

26 (28.)

Leeuwarden 13 July 1876.

WelEd. Heer !

In uwen laatsten brief 9 July, vraagt gij : zou 't ook mogelijk zijn dat die meerdere volkomenheid van het fabrikaat ook vroeger bekend is geweest ? Ik antwoord volmondig, ja. Reeds de Egyptenaren die hun papier maakten van zeer dunne reepjes uit eene soort van bies, wisten daaraan eene effene gladde en glanzige oppervlakte te geven door ze te polijsten met eene tand of eene schelp. Plinius XIII.22 zegt dat : laevigatur dente conchave (Gebruiken niet ook de goudsmeden eene wolfstand om te polijsten ?)

Bij de bereiding van het parkement werd de binnenzijde der huid zorgvuldig afgeschrabd, en met puimsteen afgeschuurd, en voor de fijnste soorten dan nog met een tand gepolijsten.

Dat was eene bekende zaak. De Arabieren hebben ze toegepast op hun katoenpapier, 't welk zonder dat wel wat te wollig en flossig wezen zoude om er op te schrijven. Op die wijze kregen zij die gladde, effene, satijnachtige oppervlakte aan hun papier, die ook in het H.S. aanwezig is.

Die bewerking was zeer doelmatig, maar omslachtig en vooral tijdrovend. Daarom heeft men ze ingevolge de tijden toen de fabrikatie

brief Ottema 3-3-'77 over brief uit Baltimore dd. 6-2-'77

Ubersetzung erschienen ist und was dieselbe kostet ?

Ist auch bereits eine deutsche Uebersetzung des Buches erschienen? Ihrer freundlichen Auskunfte entgegen sehend, zeichnet

hochachtungsvoll
ergebenst
E. Leyte
editor of the
German Correspondent

Aan dezen brief was nog een naschrift toegevoegd aan mijn adres, waar in de schrijver mij ophgeeft, dat in den breeden mond van de Amazonen rivier eene eilandengroep ligt, Inkas eilanden genaamd, en nog heden bewoond door een menschenras met blaauwe oogen en blond hoofdhaar.

Dit bericht was mij van groote waarde, omdat ik tot nog toe niets gevonden had, waardoor ik met eenigen waarschijnlijkheid een punt kon bepalen waar Inka mogt aangeland zijn. Wel vermoedde ik altijd dat hij ergens aan de Noordkust van Brasilien moest terecht zijn gekomen, maar nu is het mij duidelijk geworden, dat de naam dezer eilanden eene herinnering bewaart aan Inka en bewijst hij met zijn vloot daar is verzeild en zich het eerst moet hebben nedergezet. De nakomelinge dezer kolonie bestaande uit Friesen en Finnen hebben zich dan (vooral de laatsten) in verloop van veele eeuwen land inwaarts uitgebreid langs de oevers van de Amazonen rivier, en zijn zoodoende vanzelve gekoomen aan de westzijde van Amerika, waar zij 3500 jaar later in Peru en Chili zijn teruggevonden.

Is het niet opmerkelijk dat iemand in Baltimore zich opgewekt gevoelt om mij een bericht te zenden waardoor een zoo belangrijk raadsel onverwacht wordt opgelost ?

Is het niet even opmerkelijk dat nog op die Inka eilanden de Friesche type is bewaard, en in Peru en Chili de Finsche type wordt aangetroffen ?

45. (53.)

Leeuwarden 12 Mrt 1877.

WelEd. Heer !

Het deed mij veel genoegen uit uwen brief, heden morgen ontvangen, te zien, dat gij bij het losbreken van den storm zoo bedaard en goedsmoeds zijt. Ik ben dat trouwens even zeer. De scène met Dyserink herinner ik mij zeer goed. Uw vader heeft mij dadelijk, den volgenden dag, het geheele gesprek, heel van den rooster, mede[ge]deeld. Dien brief vindt gij onder de overige.

De Spectator van Saterdag hebt gij gelezen. Wat een zamenraapsel van ongerijmde leugens ! b.v. dat uw vader zijn heele leven ter zee gevaren, en uit China een voorraad van Chineesch papier medegebracht heeft.

Kan Dyserink dat soms geschreven hebben ? Welk aandeel kan de Heer Berk aan de zoogenaamde nasporingen van B.V. hebben ?

Van de Deventer Courant dd. 2 Maart j.l. merk ik dat gij nog geene kennis draagt. In het bijvoegsel daarvan komt een brief voor, die in kopie hiernevens gaat. Wij geloven hier dat hij uit de pen van Prof. Vitringa is gevloeid.

Het geschrijf van B.V. moet eergister de pers hebben verlaten. Ik

verwacht het ieder oogenblik, want Kuipers heeft den uitgever verzocht het onmiddellijk per post te zenden.

46. (50.)

Leeuwarden 16 Mrt 1877.

WelEd. Heer !

Het verhaal vol jammer, leugen en bedrog, dat de Spectator verleden zondag heeft opgedischt [Kalma 146] en zoo gretig door het Handelsblad het Nieuws van den Dag enz. is overgenomen [Kalma 147], was in den loop dezer week het onderwerp van alle gesprekken. Men vroeg elkander af, wat zal Ottema daar nu wel toe zeggen ? En zie daartoe vond ik de beste gelegenheid. Gisteravond hadden wij vergadering van het Friesch Genootschap en daar heb ik eens mijn hart lucht gegeven, door bijna een uur lang het woord te voeren om de ongerijmde leugens waaruit dat stuk is tezamengeflansd, in het licht te stellen. Daarbij heb ik gereleveerd, hoe die schrijver hoe weinig van de zaak weet, dat hij niet eens den naam kent van den man over wien hij spreekt, hem noemende Gerrit O.d.L. Ik heb opgemerkt, dat zoo Gerrit O.d.L. het boek had gemaakt, Cornelis O.d.L. het altans niet heeft gedaan.

Ik heb gesproken over de reizen van uwen vader, die daar heet vroeger altijd ter zee gevaren te hebben; over de scheve voorstelling van Verwijs' bezoek aan den Helder; over de werkplaats, waar het bewuste boek gefabriceerd is, en opgemerkt dat Verwijs, als hij dat zoo bevonden had, terstond wel had kunnen zien, waar hij aan toe was; over het zoogenaamde chineesche papier, dat reeds eene uitvinding was van Ds. van Limburg Brouwer in de Spectator, en dat men in elken theewinkel kon vinden (dat had uw vader dus niet uit China behoeven mede te brengen) enz. enz. enz.

Als toegift heb ik vermeld het bezoek van den Heer Knuivers bij de Wed. Meylhoff, zonder te weten dat uwe oudtante Aafje al sedert 26 jaren dood was. Tot toelichting van het gesprek heb ik tenslotte nog voorgelezen uwen laatsten brief van den 10 dezer.

Maar nu nog iets van groot belang. De zwarte leeuwen van Apollonia bij de Marsaten zijn in Zwitserland teruggevonden ! Die zaten mij og altijd dwars in de maag, schoon ik voor mij zelf gerust was, dat die te eeniger tijd wel eens voor den dag zouden komen; want het O.L.B. liegt niet !

Mr. J. Dirks namelijk deelde aan de Vergadering mede dat hij onlangs een brief uit Zwitserland van een zijner préhistorisch Congresvrienden had ontvangen, meldende dat men daar, bij het doen van opgravingen, in een beenderenhof onder de overblijfsels van allerlei dieren (en menschen) ook beenderen van leeuwen had ontdekt, en wel van eene bijzondere soort, die thans is uitgestorven. Dat is voor ons eene kolossale ontdekking ! en met die heuchelijke tijding wil ik dezen sluiten.

Ontvang mijne hartelijke groete in blijdschap.

47. (52.)

Leeuwarden 23 Mrt 1877.

WelEd. Heer !

Uw vader heeft het Handschrift niet kunnen *schrijven*. Dat schrift is niet van zijne hand.

Daartoe schreef hij veel te slecht en gebrekkig. Vergelijk de

hetgeen ik Donderdag voor acht dagen bij het Friesch Genootschap gesproken heb.
Met vriendelijke groete.

49. (58.)

Leeuwarden 3 Apr. 1877.

WelEd. Heer !
Ik heb een woordenboek op het O.L.B. gemaakt. Daartoe heb ik [een] doorschoten exemplaar van Hettema's woordenboek genomen en daarbij de woorden opgeteekend eerst die uit de eerste afdeeling, en daarna in een tweede exemplaar die uit de tweede afdeeling. Nu ik alles bijeen verzameld heb tot één geheel, kan ik die doorschoten exemplaren wel missen, en zend u deze ten geschenke. Daarin kunt gij met een oogopslag zien, hoe ontzettend groot getal van woorden uw vader in zijn boeken niet kon aantreffen, en hoezeer deze hem in den steek lieten als hij met behulp daarvan het H.S. had willen vertalen (hoeveel als hij het boek had willen schrijven.)
Eene belangstellende aankondiging van het O.L.B. vind ik in Macmillans Magazine, No. 210, April 1877, bl. 461. De steller, Rev. William Barnes (die het mij toezond) vindt het boek hoogst belang-[rijk] voor Old Englands oudheden en taal, hij vindt onder anderen op bl. 24 in het voorschrift van Fæsta de tot nog toe onbekende oorzaak en reden, waarom de Engelsche matrosen een bijgelovigen afkeer hebben van op Vrijdag uit te zeilen.
Dit Magazine wordt uitgegeven bij Macmillan & Co. Londen.
Dr. Vitringa heeft in het Bijvoegsel van de Deventer Krant 30 Maart een artikel over B[eckering] V[inckers] brochure [Kalma 163].
Ontvang deze bezending in welstand met mijne vriendelijke groet.

50. (59.)

Leeuwarden 5 Apr. 1977.

WelEd. Heer !
Als de Heer V[an] Loon wenscht een gedeelte van het H.S. op de tentoonstelling te zien, dan had hij in de vergadering van de Commissie, waarvan hij lid is, een voorstel moeten doen, om den Heer o.d.L. officieel uit te nodigen dat in te zenden. Zal het H.S. op de tentoonstelling verschijnen, dan moet het niet den schijn hebben van uwe zijde of op uwen wensch te geschieden. Ik heb daartoe ook al een wenk gegeven. Doch tevergeefsch. Onze President Hr. J. Dirks was er tegen, omdat hij vreesde de Tentoonstelling aan den toorn der Kon. Akademie en den spot des Spectators bloot te stellen. Toen heb ik er niet op aangedrongen, en gezegd : dan zal het ook niet gebeuren. Dit is ook Kuipers volkomen met mij eens. Het moet eene eer zijn voor de Tentoonstelling en niet voor het H.S. Aan de bezitters van bijzonder belangrijke voorwerpen zijn afzonderlijke uitnodigingen gezonden, dat is aan u niet geschied en daarom kunt gij gerust geene notitie van de tentoonstelling nemen.
Laat nu maar onder het Publiek de vraag opgaan : waarom is het H.S. hier niet geëxposeerd ? dan heeft de Commissie het aan zichzelf te wijten.
Ik zal dit ook aan den Heer V[an] Loon wel beduiden, dat men geene paarlen voor de zwijnen behoeft te werpen.
Ik vertrouw, dat gij gister met de expeditie van V[an G[end] & L[oos], een pakje van mij hebt ontvangen.

Ik heb Miedema daar opmerkzaam opgemaakt, en hem beduid dat hij, als hij weer iets van dien aard voor de courant kreeg, mij dat vooral eerst moest laten zien. Daarop zeide M. mij dat Siderius zijn opstel gegeven had aan Jansen te Harlingen, den redakteur van de Courant. Of nu de fout bij J. schuilt of bij S. kan ik niet zeggen. Maar wat zal Verwijs opspinnen over verminking van zijn brief ! Dat heeft men van ontijdige hulp van onhandige vrienden !

Met veel genoegen heb ik het stuk van G. Dekker in Euphonia [Kalma 172] gelezen. Hij heeft B.V. netjes uitgekleed. Het is opperbest dat zulk eene weerlegging eens van dien kant komt.

Uw stuk moet daar nu zoo spoedig mogelijk volgen. De eerste 16 pagina's zijn gistermorgen reeds in handen van den zetter gegeven. Laat mij daar nu maar voor zorgen en geef mij de vrijheid om er nog een of ander in te lasschen, dat ik in mijn vorige brief al heb medegedeeld.

In de Saturday review March 24, 1877 is een stuk opgenomen : the last of the oera Linda book, gebaseerd op de laatste verklaringen van Verwijs en de Beer in de Spectator. De schrijver stelt als zeker, dat uw vader (Gerrit over de Linde) bezeten en gebruik gemaakt heeft van :
De Grave, République des Champs Elisées. (Gent 1806.)
Rudbeck, Atalantica sive Manheim (Upsala 1679-89).
J. Lipsii Epistolae (Lugduni 1616).
want dat die boeken blijken te zijn de bron en oorsprong of the most excentric ideas of the oera Linda book.

Nu kunnen de lui bij B.V. lezen dat juist deze boeken in uw vaders bibliotheek niet gevonden zijn !

Voor ditmaal genoeg.

Met vriendelijke groete en het stuk van G. Jansen afwachtende

54. (65.)

Leeuwarden 4 Mei 1877.

WelEd. Heer !

Ten vriendelijkste dank ik u voor de toezending van het boekske van G. Jansen [Kalma 166]. Het is wel wat mager uitgevallen, maar de bedoeling is goed, en het kan veel goeds uitwerken, juist omdat de oppositie tegen B.V. hier komt van een zijner bondgenoten. Zoo is het ook gelegen met het stukje van D. Dekker in Euphonia, dat veel sensatie heeft gemaakt.

Dezer dagen is mij iets in den zin gekomen ten opzichte van B.V.'s beschuldiging bl. 3 van een sluw beraamd plan.

Uw vader had niet een plan om het H.S. publiek te maken of in druk uit te geven. Wel had hij op aandringen van Verwijs, en toen de inhoud hem nog onbekend was, eerst daarin toegestemd, maar toen hij later ondervond hoe zeer deze hem teleurstelde door van zijnen kant zijne belofte niet te vervullen, meende uwe vader ook aan die gegeven toestemming niet meer gebonden te zijn. Lees gij eens onze brieven uit het begin van '71 (meen ik) over, dan zult gij zien hoe hij zich met hand en tand tegen mijn plan van uitgave heeft verzet. Dat doet iemand niet die de wereld wil misleiden, die zoude de gelegenheid om zijne misleiding uit te voeren juist met beide handen aangegrepen hebben. Kuipers en ik hebben hem bijna moeten dwingen, en daarbij zijn harde woorden gevallen.

Hoe een gedeelte van uwe kopij bij den drukker is zoek geraakt, is mij een raadsel. Het was gelukkig tot op een stuk van bl. 32 na

56. (64.)

Leeuwarden 19 Mei 1877.

WelEd. Heer !

De uitgave van uwe verdediging vondt goeden bijval. Wie ik er naar vroeg, vonden het boekje goed geschreven en hadden het met genoegen gelezen. Ik heb een exemplaar gezonden aan Dr. Vitringa in vertrouwen, dat hij er wel wat van zeggen zal in de Deventer Courant, evenals hij de brochure van B.V. heeft besproken.

Altijd nog bezig met nasporen, overdenken en verzamelen, heb ik dezer dagen weer eene opmerking uitgewerkt, die ik u hiernevens toezend. Zij is ten opzichte van het schrift wel van belang, vooral omdat Suffridus Petrus, de scriptoribus Frisiae, in den aanvang vermeldt, dat Friso verschillende geschriften heeft nagelaten, en daaronder ook een reisboek en verhaal van zijn leven; dat hij die geschreven heeft in de Friesche taal en met Grieksche karakters, en dat zijne opvolgers even zoo hebben geschreven tot aan den tijd toe dat het Romeinsche letterschrift in Germanie in zwang is gekomen.

Hij vermeldt daarbij niet hoe of vanwaar hij dat heeft vernomen, (dat is zoo zijne gewoonte niet) maar hij kan dat niet uit zijn duim gezogen hebben.

Er moet wel iets tot zijne kennis gekomen zijn van Friesche aanteekeningen uit den tijd waarin de ovira Linda's schreven, en dat reisboek (over den tocht uit Indie naar Friesland) kan wel in verband staan met het dagboek van Ljudgert.

Men heeft wel altijd zulke berichten van Suffridus voor fabeltjes gehouden, maar het kan wel eens blijken, dat er onder die fabeltjes meer waarheid schuilt als men vermoedt. Ook wordt het erkend dat Suffr. Petrus nooit loog, maar hetgeen hij schreef uit vroegere berichten had overgenomen.

Ontvang deze letteren in gezondheid en wees vriendelijk gegroet.

P.S. Ik heb een misschien wel onbescheiden verzoek : mag ik dat exemplaar van Volnay wel houden, als een aandenken aan uwen vader ?

57. (55.)

Leeuwarden 31 Mei 1877.

WelEd. Heer !

Hartelijken dank voor de moeite die gij genomen hebt, om uit uw vaders brieven de Friesche woorden over te trekken. Zij zijn mij onontbeerlijk voor de schriftvergelijking, waarover ik in mijn voorlaatste brief heb geschreven. Het argument, daaruit getrokken heb ik publiek gemaakt in de Friesche Courant, en wordt ter overname gezonden aan de Heldersche, Groninger, Deventer, Utrechtesche, Rotterdammer en Amsterdamsche Couranten.

B.V. heeft door de opsomming van de boeken, die uw vader bezat, zijn eigen glazen ingegooid. Niet alleen omdat uw vader met dat beetje boeken geene bladzijde van het H.S. kon zamenstellen, maar nog meer omdat het blijkt dat hij juist die boeken niet had, die hij moest hebben, als hij het voornemen had, om orde en licht te brengen in den duisteren chaos van Friso's sagen bij Occo Scarlensis, Winsemius, Suffridus, Petrus, Furmeriuus, Hamconius, enz.

Dat waren de boeken die de kern van zijne bibliotheek hadden moeten uitmaken. B.V. had even goed de vraag kunnen stellen : wie heeft het Oude Testament geschreven ?

Van alles wat ik u schrijf moogt gij vrijelijk gebruik maken,